

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΣ (FACTORS) ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Εισαγωγή

Η μεγάλη πρόοδος που παρουσιάστηκε στο τέλος του 20ού αιώνα στις επικοινωνίες, στις μεταφορές και στις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές όπως ακόμη ο έντονος ανταγωνισμός που έχει επιβάλει μια σχετικά μεγάλη διάρκεια στο χρόνο πληρωμής των επί πιστώσει πωλήσεων αλλά και η ύπαρξη σημαντικών επισφαλών απαιτήσεων πολλών αγορών οδήγησε διεθνώς τις επιχειρήσεις σε άλλες εναλλακτικές λύσεις όπως στη πρακτορεία (factoring), η οποία αποτελεί ένα ασφαλές, αξιόπιστο και απόλυτα λειτουργικό σύστημα υπηρεσιών. Η εναλλακτική λύση της πρακτορείας παρουσιάζεται αναγκαία στις ελληνικές και ιδιαίτερα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες δεν είναι πάντοτε σε θέση να διαχειριστούν αποτελεσματικά τις απαιτήσεις τους. Τα υφιστάμενα προβλήματα στις επιχειρήσεις σε συνδυασμό με την αδυναμία να διαχειριστούν τις απαιτήσεις τους, δημιουργούν σοβαρές καθυστερήσεις στην είσπραξη των απαιτήσεων, αυξημένο κόστος και φυσικά προβλήματα ρευστότητας.

Στην προσπάθειά μας να εντοπίσουμε τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εταιρείες πρακτορείας (factors) στην Ελλάδα και ιδιαίτερα:

- Τα είδη της πρακτορείας και τις υπηρεσίες οι οποίες προσφέρονται από τις εταιρείες πρακτορείας (factors),
- Τις δραστηριότητες της πρακτορείας,
- Τα κριτήρια επιλογής των πελατών και τα οφέλη τα οποία προκύπτουν από τη χρησιμοποίηση της πρακτορείας και
- Τους χρηματοοικονομικούς παράγοντες οι οποίοι

ΙΩΑΝΝΗ Τ. ΛΑΖΑΡΙΔΗ

Αναπληρωτή Καθηγήτῆ Πανεπιστημίου Μακεδονίας

αναφέρονται στη δραστηριότητα των factors, πραγματοποιήσαμε δύο έρευνες σ' αυτές τις εταιρείες, την πρώτη, το Δεκέμβριο του 1997⁽¹⁾ και τη δεύτερη το Δεκέμβριο του 2001⁽²⁾.

Στην εργασία μας αυτή θα προσπαθήσουμε να εξετάσουμε συγκριτικά τα αποτελέσματα των ερευνών αυτών και να συνάγουμε σχετικά συμπεράσματα που προκύπτουν από τη διαχρονική εξέταση των αποτελεσμάτων.

Για τη συλλογή του απαιτούμενου ερευνητικού υλικού συντάχθηκε κατάλληλο ερωτηματολόγιο το οποίο στη συνέχεια προσπαθήσαμε να βελτιώσουμε και να οριστικοποιήσουμε μετά από συζητήσεις και κριτικές παρατηρήσεις στελεχών των εταιρειών πρακτορείας, αλλά και ειδικών επιστημόνων. Το ίδιο ερωτηματολόγιο χρησιμοποιήθηκε και στις δύο αυτές έρευνες.

Το ερωτηματολόγιο συντάχθηκε κατά τέτοιο τρόπο ώστε να απαιτείται ο ελάχιστος δυνατός χρόνος για τη συμπλήρωσή του. Για το λόγο αυτό και γνωρίζοντας το πόσο πολύτιμος είναι ο χρόνος των Γενικών Διευθυντών των εταιρειών, οι περισσότερες ερωτήσεις έγιναν “κλειστού τύπου”, πράγμα το

⁽¹⁾ Λαζαρίδη Γιάννη Τ., “Οι Εταιρείες Πρακτορείας στην Ελλάδα”, Ανάπτυξη από την Επιστημονική Επιθερίδα προς τιμή του ομότιμου καθηγητή κ. Μάριου Ραφαήλ, Πειραιάς 2000.

⁽²⁾ Λαζαρίδη Ιωάννη Τ., “Οι Εταιρείες Πρακτορείας στην Ελλάδα του 2002”, Θεσσαλονίκη 2002.

οποίο διευκόλυνε και την περαιτέρω ανάλυση και επεξεργασία των συλλεγόμενων πληροφοριών.

Το ερωτηματολόγιο περιέχει είκοσι δύο (22) αριθμημένες ερωτήσεις από τις οποίες ορισμένες είναι σύνθετες. Στο ερωτηματολόγιο επισυνάφθηκε ένα διαβιβαστικό που σκοπό είχε να εισαγάγει τον αποκρινόμενο στην έρευνα και να προάγει τα οφέλη της. Για την καλύτερη προώθηση του ερωτηματολογίου στα αρμόδια στελέχη στην Αθήνα, η παράδοση που έγινε αρχικά από τους επί πτυχίω φοιτητές του τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, κ.κ. Αντ. Κολυβόπουλο και Στρ. Λιβάνη στα κεντρικά καταστήματα των εταιρειών στη Θεσσαλονίκη με την παράκληση να προωθηθούν απ' αυτούς. Σε διάστημα δέκα (10) ημερών από την αρχική παράδοση των ερωτηματολογίων επικοινωνήσαμε με τις κεντρικές διευθύνσεις των Αθηνών με σκοπό να υπενθυμίσουμε στους αρμοδίους την ερευνητική μας προσπάθεια. Σε ορισμένες περιπτώσεις αναγκαστήκαμε να προωθήσουμε εκ νέου το ερωτηματολόγιο μέσω fax. Τα ερωτηματολόγια επεστράφησαν είτε ταχυδρομικά, είτε μέσω fax. Η ανταπόκριση στη μεν πρώτη έρευνα ήταν 100%, στη δε δεύτερη 80% των ερωτηθέντων. Κατά τη γνώμη μας τα ποσοστά ανταπόκρισης θα πρέπει να θεωρηθούν ικανοποιητικά.

Η εργασία αυτή αποτελείται από τρεις ενότητες. Στην πρώτη ενότητα εξετάζεται ο σκοπός της εργασίας και δίνονται πληροφορίες για τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την υλοποίηση των ερευνών. Στη δεύτερη ενότητα αναφέρονται τα αποτελέσματα των σχετικών ερευνών. Τέλος, στην τρίτη ενότητα, αφενός διατυπώνονται παρατηρήσεις πάνω στα αποτελέσματα των δύο ερευνών και αφετέρου διατυπώνονται σκέψεις για το μέλλον της πρακτορείας στην Ελλάδα.

Αποτελέσματα των ερευνών

Παρακάτω περιγράφονται τα πραγματικά στοιχεία όπως έχουν προκύψει από τις δύο έρευνες.

Η ηλικία των εταιρειών πρακτορείας

Παρατηρήθηκε διαχρονικά αύξηση του αριθμού των ετών λειτουργίας των εταιρειών πρακτορείας (Πίνακας 1) στην Ελλάδα, κατάσταση η οποία υποδηλώνει άμεσα ότι δεν δημιουργήθηκαν βασικά πολλές νέες εταιρείες που να ασχολούνται με την πρακτορεία και παρέμεινε σε λειτουργία ένα σημαντικό ποσοστό αυτών που ήδη λειτουργούσαν. Επομένως, ο σημαντικότερος αριθμός εταιρειών δημιουργήθηκε μετά την εφαρμογή του Ν. 2367/1995.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΕΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΣ

Ετη λειτουργίας	1997 (%)	2001 (%)
2	33,3	-
3	33,3	14,3
4	-	28,6
5	16,7	-
6	16,7	-
7	-	42,8
10	-	14,3

Η δομή και οι υπηρεσίες των εταιρειών

Διαχρονικά παρατηρείται ότι σταθερά τα 2/3 των εργασιών πρακτορείας πραγματοποιούνται από

ΠΙΝΑΚΑΣ 2
ΥΠΑΓΩΓΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΣ

	1997 (%)	2001 (%)
Θυγατρική τράπεζας	66,7	66,7
Τμήμα τράπεζας	33,3	33,3

θυγατρικές μιας τράπεζας (Πίνακας 2), ενώ το υπόλοιπο 33,3% πραγματοποιείται από τμήματα τραπεζών επιφορτισμένα για τις εργασίες αυτές. Εξ άλλου σταθερό διαχρονικά παραμένει το ποσοστό των εταιρειών (83,3%) που απασχολεί αποκλει-

στικά προσωπικό για την πρακτορεία (Πίνακας 3). Το προσωπικό αυτό ενώ το 1997 ήταν κατά το 16,7% λιγότερο από 10 άτομα ανά εταιρεία και για το υπόλοιπο 83,3% δεν ξεπερνούσε τα 45 άτομα. Το 2001, το 20% των εταιρειών απασχολούσε λιγότερα από 20 άτομα, το 60% μεταξύ 21-50 άτομα και μόνο το 20% απασχολούσε περισσότερα από 51 άτομα. Από τα παραπάνω συνάγεται μια αύξηση του μεγέθους των εταιρειών, αλλά και της δραστηριότητάς τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ		
	1997 (%)	2001 (%)
Προσωπικό ασχολούμενο αποκλειστικά για την πρακτορεία	83,3	83,3
Μη ασχολούμενο αποκλειστικά	16,7	16,7

Οι ελληνικές εταιρείες πρακτορείας, κατά το 83,3% αυτών, συνεργάζονται διαχρονικά σταθερά με αντίστοιχες των ΗΠΑ, ενώ παρατηρήθηκε μείωση τους ποσοστού των εταιρειών που συνεργάζονται με αντίστοιχες της Ενωμένης Ευρώπης και του Καναδά. Το ποσοστό των εταιρειών που συνεργάζονται με αντίστοιχες βαλκανικές εταιρείες πρακτορείας αυξήθηκε από 16,7% στο 50% αυτών (Πίνακας 4).

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ		
Εδρα	1997 (%)	2001 (%)
ΗΠΑ	83,3	83,3
Καναδάς	83,3	66,7
Ενωμένη Ευρώπη	100,0	83,3
Βαλκάνια	16,7	50,00
Άλλες χώρες	66,7	66,7

Όλες οι εταιρείες πρακτορείας διαθέτουν καταστήματα στην Αθήνα, ενώ παρατηρήθηκε αύξηση του ποσοστού των εταιρειών, από 16,7% σε 66,6%, που διαθέτουν υποκαταστήματα στη Θεσσαλονίκη.

Τα προσφερόμενα είδη πρακτορείας

Οι περισσότερες εταιρείες πρακτορείας πραγματοποιούν τις εργασίες τους (Πίνακας 5) χωρίς δικαίωμα αναγωγής και κατόπιν με δικαίωμα αναγωγής και μάλιστα με μια διαχρονικά αυξητική τάση και για δύο είδη, ιδιαίτερη όσον αφορά την εισαγωγική πρακτορεία. Όσον αφορά τόσο τις με γνωστοποίηση συμβάσεις όσο και τις χωρίς γνωστοποίηση παρουσίασαν διαχρονικά μείωση όσον αφορά την εγγώρια πρακτορεία, αντίθετα παρουσίασε αύξηση των εταιρειών που χρησιμοποιούν την καθαρή χρηματοδοτική πρακτορεία. Παρομοίως διαχρονικά παρατηρήθηκε αύξηση στο ποσοστό των εταιρειών πρακτορείας που χρησιμοποιούν την πρακτορεία τόσο, μόνο για χρηματοδότηση όσο και χωρίς χρηματοδότηση.

Προσφερόμενες υπηρεσίες από τις εταιρείες πρακτορείας

Διαχρονικά παρατηρήθηκε μείωση στο ποσοστό των εταιρειών πρακτορείας που θεωρούν ότι η πρακτορεία χρησιμοποιείται για τη λογιστική παρακολούθηση των πελατών της, για τη διαχείριση και είσπραξη των απαιτήσεων, από πωλήσεις επί πιστώσει, των επιχειρήσεων (Πίνακας 6), ενώ αυξήθηκε το ποσοστό των εταιρειών οι οποίες θεωρούν ότι η πρακτορεία χρησιμοποιείται για να υπάρξει προεξόφληση των απαιτήσεων των επιχειρήσεων, για την απλή είσπραξη που παρέχει και για τις πληροφορίες που παρέχονται από τις εταιρείες πρακτορείας για τη φερεγγυότητα των αγοραστών. Εξ άλλου, το ίδιο ποσοστό των εταιρειών πρακτορείας θεωρούν ότι η πρακτορεία χρησιμοποιείται από τις επιχειρήσεις για να αναληφθεί ο κίνδυνος από τις εταιρείες πρακτορείας και για να εκμεταλλευθούν τη χορήγηση προκαταβολής που θα τους χορηγηθεί επί της τιμολογιακής αξίας των πελατών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
ΕΙΔΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΣ

Είδος πρακτορείας	1997			2001		
	Εγγώρια πρακτορεία (%)	Εισαγωγική πρακτορεία (%)	Εξαγωγική πρακτορεία (%)	Εγγώρια πρακτορεία (%)	Εισαγωγική πρακτορεία (%)	Εξαγωγική πρακτορεία (%)
Με δικαίωμα αναγωγής	100,0	33,3	50,0	100,0	50,00	66,67
Χωρίς δικαίωμα αναγωγής	83,3	66,7	100,0	83,33	83,33	100,0
Με γνωστοποίηση	100,0	66,7	83,3	83,33	66,67	83,33
Χωρίς γνωστοποίηση	33,3	0,0	0,0	50,00	16,67	33,33
Καθαρή χρηματοδοτική πρακτορεία	33,3	0,0	0,0	66,67	16,67	16,67
Μόνο χρηματοδότηση	33,3	0,0	16,7	50,00	33,33	50,00
Χωρίς χρηματοδότηση	16,7	16,7	33,3	66,67	33,33	66,67

ΠΙΝΑΚΑΣ 6
ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΠΟ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΣ

Προσφερόμενες Υπηρεσίες	1997 (%)	2001 (%)
Λογιστική παρακολούθηση των πελατών	100,0	66,67
Διαχείριση και είσπραξη των απαιτήσεων, από πωλήσεις επί πιστώσει, των επιχειρήσεων	100,0	83,33
Προεξόφληση των απαιτήσεων των επιχειρήσεων	83,3	100,0
Ασφαλιστική κάλυψη	83,3	66,67
Ανάληψη κινδύνου	83,3	83,33
Χορήγηση προκαταβολής επί της τιμολογιακής αξίας των πελατών	66,7	66,67
Απλή είσπραξη	33,3	83,33
Παροχή πληροφοριών για τη φερεγγυότητα των αγοραστών	16,7	66,67
Συνδυασμός των παραπάνω	16,7	83,33
Άλλη	-	16,67

Βασικές ωφέλειες από την πρακτορεία

Σύμφωνα με τις απόψεις όλων των υπευθύνων των ελληνικών εταιρειών πρακτορείας παρατηρήθηκε διαχρονικά ότι η πρακτορεία προσφέρει αυξημένη ρευστότητα στις επιχειρήσεις που τη χρησιμοποιούν, ενώ παρουσιάστηκε διαχρονικά μείωση στο ποσοστό των εταιρειών πρακτορείας που είναι της γνώμης ότι η πρακτορεία συμβάλλει στη διαμόρφωση βελτιωμένων όρων διακανονισμού των πωλήσεων και των εξαγωγών των πωλήσεων (Πίνακας 7), στην αφοσίωση του επιχειρηματία στις επιχειρηματικές του λειτουργίες, στην εξασφάλισή τους έναντι

του πιστωτικού κινδύνου, στη βελτίωση στην εικόνα του ισολογισμού της επιχείρησης και στη βελτίωση των πτωτικών τάσεων. Εξ άλλου, διαχρονικά διατηρήθηκε σταθερό το ποσοστό των εταιρειών πρακτορείας που θεωρούν ότι η πρακτορεία προσφέρει πρόσβαση στην πιστοληπτική ικανότητα των πελατών της, αυξημένη πιστωτική διαπραγματευτική ικανότητα έναντι των προμηθευτών της, ομαλή λειτουργία της παραγωγικής και εμπορικής διαδικασίας με προγραμματισμένο κοστολόγιο και κάλυψη από κίνδυνο δυσμενών αλλαγών στις συναλλακτικές ισοτιμίες, ενώ αυξήθηκε το ποσοστό των εταιρειών πρακτορείας που είναι της γνώμης ότι συμβάλλει στην

ΠΙΝΑΚΑΣ 7
ΒΑΣΙΚΕΣ ΩΦΕΛΕΙΕΣ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΣ

Βασικές ωφέλειες	1997 (%)	2001 (%)
Αυξημένη ρευστότητα	100,0	100,0
Βελτιωμένοι όροι διακανονισμού των πωλήσεων και των εξαγωγών της	100,0	83,33
Αφοσίωση του επιχειρηματία στις επιχειρηματικές του λειτουργίες	83,3	50,0
Ευχερέστερη πρόσβαση στην πιστοληπτική ικανότητα των πελατών της	83,3	83,33
Αυξημένη διαπραγματευτική ικανότητα έναντι των προμηθευτών της	83,3	83,33
Εξασφάλιση έναντι του πιστωτικού κινδύνου	83,3	66,67
Ομαλή λειτουργία της παραγωγικής και εμπορικής διαδικασίας με προγραμματισμένο κοστολόγιο	83,3	83,33
Αποφυγή δεσμεύσεων βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης από τράπεζες	66,7	83,33
Βελτίωση εικόνας ισολογισμού	16,7	–
Βελτίωση ανταγωνιστικότητας	16,7	66,67
Αξιοποίηση πτωτικών τάσεων	16,7	0,00
Κάλυψη από κίνδυνο δυσμενών αλλαγών στις συναλλακτικές ισοτιμίες	16,7	16,67
Άλλοι λόγοι	16,7	0,00

αποφυγή δέσμευσης βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης από τράπεζες.

Η διάδοση της πρακτορείας στην Ελλάδα

Οι περισσότερες εταιρείες πρακτορείας στην Ελλάδα (Πίνακας 8) πιστεύουν διαχρονικά ότι η ανεπαρκής διάδοση στην Ελλάδα οφείλεται στην ελλιπή ενημέρωση του επιχειρηματικού κόσμου, στην

ύπαρξη μεταχρονολογημένων επιταγών κ.λπ., αλλά και στη δυσπιστία των επιχειρήσεων και κατόπιν στη μη κατάρτιση του προσωπικού των επιχειρήσεων. Εξ άλλου, μειώθηκε το ποσοστό αυτών που θεωρούν σαν αρνητικούς λόγους το μικρό αριθμό εταιρειών πρακτορείας στην Ελλάδα. Η εξέλιξη της θέσης αυτής μπορεί να θεωρηθεί λογική εφ' όσον υπήρξε κατά τη διάρκεια της τελευταίας τετραετίας σχετικά μικρή αύξηση του αριθμού των εταιρειών πρακτορείας που λειτουργούν στην Ελλάδα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8
ΛΟΓΟΙ ΜΗ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΣ

Λόγοι μη διάδοσης πρακτορείας	1997 (%)	2001 (%)
Μη καλή ενημέρωση του επιχειρηματικού κόσμου	83,3	66,67
Μη κατάρτιση του προσωπικού των επιχειρήσεων	50,0	50,00
Κενά στην ελληνική νομοθεσία για τις εταιρείες πρακτορείας	50,0	33,33
Μικρός αριθμός εταιρειών πρακτορείας στην Ελλάδα	33,3	16,67
Δυσπιστία των επιχειρήσεων	33,3	66,67
Υπαρξη μεταχρονολογημένων επιταγών και άλλοι λόγοι	33,3	66,67

Το κριτήριο επιλογής των πελατών

Σημαντικά διαχρονικά αυξήθηκε το ποσοστό των εταιρειών πρακτορείας που είναι της γνώμης (Πίνακας 9) ότι κριτήριο επιλογής των πελατών τους αποτελούν οι όροι της πίστωσης, η ποιότητα του πελατολογίου και η φερεγγυότητα των πελατών και κατόπιν η διάρκεια των απαιτήσεων, αν η εταιρεία είναι μικρομεσαία παραγωγική και εμπορική η οποία πουλά σε μόνιμο πελατολόγιο με βραχυπρόθεσμη πίστωση και η συνολική αξία των παγίων περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης. Εξ άλλου, σημαντικά μειώθηκε το ποσοστό των εταιρειών πρακτορείας που θεωρούν βασικό κριτήριο τον αριθμό των λογαριασμών που διατηρεί η επιχείρηση. Γενικά παρατηρήθηκε αύξηση στο ποσοστό των εταιρειών που θέτουν σημαντικά κριτήρια για την επιλογή πελατών.

Οι επιβαρύνσεις του πελάτη

Οι εταιρείες πρακτορείας επιβαρύνουν τους πελάτες τους, για τις παρεχόμενες υπηρεσίες τους, με

ένα επιτόκιο το οποίο δεν είναι σταθερό και το οποίο στο σύνολο των εταιρειών υπολογίζεται ανάλογα με τις ιδιομορφίες του πελάτη.

Το μέσο ποσοστό των απαιτήσεων το οποίο προεξοφλείται από τις εταιρείες πρακτορείας κυμαίνεται από εταιρεία σε εταιρεία, για μεν την εγχώρια πρακτορεία, από 80% το 1997 σε 81% το 2001, για δε την εξαγωγική πρακτορεία από 85% το 1997 σε 82% το 2001, ενώ το 2001 για την εισαγωγική πρακτορεία ήταν 83%, δηλαδή δεν παρατηρήθηκαν σημαντικές μεταβολές στο μέσο ποσοστό των απαιτήσεων το οποίο προεξοφλείται. Η μέση τιμή της προμήθειας που κρατούν οι εταιρείες για την εγχώρια πρακτορεία κυμαίνεται το μεν 1997 από 0,5-2%, το δε 2001 ήταν 0,83%, για την εισαγωγική το μεν 1997 κυμαίνεται από 0,75-1,0%, το δε 2001 ήταν 0,76% και για την εξαγωγική το μεν 1997 από 1-2%, το δε 2001 ήταν 1,06%.

Οι εταιρείες πρακτορείας για να καλύψουν τους ενδεχόμενους κινδύνους παρακρατούν από τις επιχειρήσεις ένα ποσοστό το οποίο κυμαίνεται ανάλογα από την εταιρεία αλλά και τον πελάτη στον οποίον απευθύνεται. Συγκεκριμένα ενώ το 1997 ήταν από 1% μέχρι και 30%, το μέσο ύψος του το 2001 ήταν 20%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΕΛΑΤΩΝ

Κριτήρια επιλογής πελατών	1997 (%)	2001 (%)
Κύκλος εργασιών της επιχείρησης	100,0	83,33
Μέσο ύψος των απαιτήσεών της	100,0	83,33
Φερεγγυότητα πελάτη	83,3	100,0
Αριθμός λογαριασμών της	66,7	16,67
Συνολική αξία παγίων περιουσιακών στοιχείων της	16,7	33,33
Μικρομεσαίες παραγωγικές και εμπορικές επιχειρήσεις οι οποίες πωλούν σε μόνιμο πελατολόγιο με βραχυπρόθεσμη πίστωση	16,7	83,33
Σχέση στοιχείων ισολογισμού	16,7	66,67
Όροι πίστωσης	16,7	100,0
Ποιότητα πελατολογίου	16,7	100,0
Διάρκεια των απαιτήσεων	16,7	83,33

Στο ερώτημα αν οι εταιρείες πρακτορείας πιστεύουν ότι η διάδοση της πρακτορείας (factoring) είναι ικανοποιητική στην Ελλάδα (Πίνακας 10), διαπιστώθηκε ότι υπήρξε διαχρονικά μια σημαντική αύξηση της ικανοποίησης, αν και ακόμη το ποσοστό είναι χαμηλό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10		
ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Η ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΟΥ FACTORING ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΙΝΑΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ;		
	1997 (%)	2001 (%)
ΝΑΙ	16,7	33,33
ΟΧΙ	83,3	66,67

Κλάδοι στους οποίους χρησιμοποιείται η πρακτορεία

Σύμφωνα με τα στοιχεία των δύο ερευνών μας, η πρακτορεία χρησιμοποιείται διαχρονικά σε μεγαλύτερα ποσοστά στις βιομηχανίες και στο εμπόριο και κατά δεύτερο λόγο στις βιοτεχνίες και μετά στις εισαγωγές και εξαγωγές (Πίνακας 11). Ειδικότερα παρατηρείται σχετική μείωση του ποσοστού της χρήσης της πρακτορείας στις βιομηχανίες και το εμπόριο, ανεξάρτητα της μορφής της πρακτορείας και κατόπιν σε χαμηλότερα ποσοστά στις βιοτεχνίες, ενώ παρατηρήθηκε σχετική αύξηση του ποσοστού της χρήσης της πρακτορείας στις εισαγωγές και τις εξαγωγές. Χαρακτηριστικό είναι ότι δεν χρησιμοποιείται η πρακτορεία στη γεωργία.

Συμπεράσματα - Προτάσεις

Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων των σχετικών ερευνών μας συνάγονται ορισμένα κατ' αρχήν σημαντικά συμπεράσματα που αφορούν την εξέλιξη και τις προοπτικές του θεσμού στην Ελλάδα από το 1997 μέχρι το τέλος του 2001. Ειδικότερα επιβεβαιώθηκε και από τις δύο έρευνές μας ότι η πρακτορεία αν και έχει νομοθετική ζωή μεγαλύτερη των δέκα ετών εν τούτοις δεν έτυχε της δέουσας προσοχής αφενός τόσο από τις τράπεζες, όσο και τις θυγατρικές τους εταιρείες πρακτορείας και αφετέρου από τον επιχειρηματικό κόσμο ο οποίος έχει επηρεαστεί από την ύπαρξη των μεταχρονολογημένων επιταγών και γενικότερα τις ιδιαίτσες συνθήκες λειτουργίας της ελληνικής αγοράς. Διαπιστώθηκε χαρακτηριστικά εκ των πραγμάτων ότι οι τράπεζες έκριναν ότι η τεχνική αυτή αφενός δεν παρουσιάζει γι' αυτές το ίδιο τουλάχιστον οικονομικό ενδιαφέρον με τις άλλες τραπεζικές εργασίες τους και αφετέρου παρουσιάζει υψηλότερο κίνδυνο. Εξ άλλου, οι επιχειρήσεις δεν ενημερώθηκαν όσο έπρεπε για τη σχετική τεχνική, το προσωπικό τους δεν είχε τη σχετική κατάρτιση και σε πολλές περιπτώσεις παρουσίασαν δυσπιστία για τη σχετική τεχνική. Ακόμη στη διαμόρφωση του σχετικού κλίματος συνέβαλαν και τα υπάρχοντα κενά στην ελληνική νομοθεσία.

Διαχρονικά παρατηρήθηκε περιορισμένη τάση να εμπλακούν και άλλες τράπεζες με τις εργασίες της πρακτορείας και μάλιστα, αντίθετα, παρατηρή-

ΠΙΝΑΚΑΣ 11						
ΕΙΔΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΣ						
Είδος πρακτορείας	1997 (%)			2001 (%)		
	Εγγώριο factoring	Εισαγωγικό factoring	Εξαγωγικό factoring	Εγγώριο factoring	Εισαγωγικό factoring	Εξαγωγικό factoring
Γεωργία	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Βιομηχανίες	100,0	100,0	83,3	83,3	66,7	66,7
Εμπόριο	100,0	83,3	66,7	83,3	50,0	66,7
Βιοτεχνίες	66,7	66,7	66,7	66,7	66,7	50,0
Εισαγωγές-Εξαγωγές	16,7	33,3	16,7	16,7	50,0	33,3

θηκε τράπεζες που έπαιψαν είτε να ασχολούνται με την πρακτορεία ή να ασκούν τις δραστηριότητες αυτές με θυγατρικές μονάδες.

Ενθαρρυντικό στοιχείο αποτελεί το ότι παρατηρήθηκε αύξηση του προσωπικού που ασχολείται αποκλειστικά με τις εργασίες της πρακτορείας αν και εξακολουθεί να παρατηρείται ο συγκεντρωτισμός των εργασιών στην Αθήνα.

Ακόμη αυξήθηκε διαχρονικά ο αριθμός των εταιρειών πρακτορείας που αναπτύσσουν δραστηριότητες στα Βαλκάνια και παρά τα οικονομικά και νομικά προβλήματα που παρουσιάζονται στις χώρες αυτές.

Παρατηρήθηκε ότι από το 1997 έως το 2001 αυξήθηκε συγκριτικά η χρησιμοποίηση από μέρους των εταιρειών πρακτορείας της χωρίς δικαίωμα αναγωγής πρακτορείας έναντι της με δικαίωμα αναγωγής, όπως και της χωρίς γνωστοποίηση έναντι της με γνωστοποίηση.

Δεν παρατηρήθηκαν διαχρονικά σημαντικές αποκλίσεις ως προς την άποψη των εταιρειών πρακτορείας σε σχέση με το ποιες είναι οι βασικές προσφερόμενες υπηρεσίες από τις εταιρείες αυτές.

Κοινή διαχρονικά πεποίθηση των εταιρειών πρακτορείας είναι ότι βασική ωφέλεια που παρέχεται από αυτή αποτελεί ότι συμβάλει στην αύξηση της ρευστότητας της επιχείρησης και κατόπιν παρέχει βελτιωμένους όρους διακανονισμού των πωλήσεων και των εξαγωγών της, αυξημένη διαπραγματευτική ικανότητα έναντι των προμηθευτών της, ομαλή λειτουργία της παραγωγικής και εμπορικής διαδικασίας με προγραμματισμένο κόστος, αποφυγή δεσμεύσεων βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης από τράπεζες, κ.ά.

Κατά τη γνώμη μας θα πρέπει το κράτος με κίνητρα και ιδιαίτερα φορολογικά αλλά και με βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου να δώσει τη δυνατότητα στις τράπεζες αλλά και στις εταιρείες πρακτορείας να προβάλλουν τις δυνατότητες που είναι δυνατόν να παρέχει η πρακτορεία στις επιχειρήσεις. Για να μπορέσουν οι εταιρείες πρακτορείας να προβάλλουν την πρακτορεία πρέπει να οργανωθούν μονάδες τους στις περισσότερες περιοχές της χώρας και όχι στην Αθήνα όπως γίνεται μέχρι σήμερα. Πιστεύουμε ότι η αύξηση της

χρήσης της πρακτορείας στην Ελλάδα θα συμβάλει στη βελτίωση του τρόπου αντιμετώπισης από μέρους των επιχειρήσεων των βραχυπρόθεσμων χρηματοδοτικών προβλημάτων και ιδιαίτερα αυτών που συνδέονται με τη διαχείριση του κεφαλαίου κίνησής τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- BICKERS, M. (1994). Factoring in the UK (2nd ed.). London: Department of Trade and Industry, HMSO.
- BINKS, M.R., & ENNEW, C.T. (1997). Profiting from closer banking link. In S. Birley & D.F. Muzyka (Eds.), *Mastering enterprise*. London: FT Pitman Publishing.
- ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Σ., (1995). “Νέες Μορφές Συμβάσεων Οικονομίας, Leasing - Factoring - Franchising”, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή.
- EMERY, G. (1984). A pure financial explanation for trade credit. *Journal of Financial and Qualitative Analysis Factors and Discounters Association Web Site* (1999, 2000).
- HAWKINS, D. (1993). *The business of factoring*. New York: McGraw-Hill.
- ΛΑΖΑΡΙΑΔΗ ΓΙΑΝΝΗ, (1984). “Ο Ρόλος του Factoring στη Βραχυπρόθεσμη Χρηματοδότηση”, *Ανάπτυξη από τον VIII τόμο, τεύχος III, της Επιστημονικής Επετηρίδας της ΑΒΣΘ, Θεσσαλονίκη*.
- ΛΑΖΑΡΙΑΔΗ ΓΙΑΝΝΗ, (1998). “Σύγχρονες Μορφές Χρηματοδότησης”, *Θεσσαλονίκη*.
- MICHAELA, N., CHITTENDEN, F., & POUTZIOURIS, P. (1999). Financial policy and capital structure choice in UK SMEs: empirical evidence from company panel data. *Small Business Economics*, 12, 113-130.
- PETERSEN, M., & RAJAN, R. (1997). Trade credit: theories and evidence. *Review of Financial Studies*, 10(3), 661-691.
- SMITH J.K., & SCHNUCKER, C. (1994). An empirical examination of organizational structure: the economics of the factoring decision. *Journal of Corporate Finance*, 1, 119-138.
- SOUFANI, K. (2000). Factoring and UK small business. *Journal of Small Business and Entrepreneurship*, 3(15), 78-89.
- SOUFANI, K., BINKS, M., & BRUCE, A. (1999). The role of factoring in financing UK SMEs: a supply side analysis. Working Paper series 99-08-05. Montreal: Concordia University.
- SUMMERS, B., & WILSON, N. (2000). Trade credit management and the decision to use factoring: an empirical study. *Journal of Business Finance & Accounting*, 27(1), 37-68.
- BOLDIN ROBERT AND FEENEY PATTI D., (April 1981). “The increased importance of Factoring”, *Financial Executive*.
- BRANDENBERG MARY, (January 1987). “Why don't they Use Factoring?”, *Accountancy*, pp. 100-101.
- BUTTERWORTH JOHN, (February 1991). “The Success Factor”, *Accountancy*, pp. 104-105.
- BATCHELOR CHARLES, (September 1993). “Aids to Improving Cash Flow”, *Accountancy*, pp. 74-75.
- BATCHELOR CHARLES, (September 1993). “A Factor in Raising Finance”, *Accountancy*, pp. 32-33.